

Vicraita kaukaisista maista -antologia esitteli viime vuonna uudentyylisiä sarjakuvia eri puolilta maailmaa. Muun muassa Sarjakuvastin-antologiat ja Suuri Kurpitsa ovat näyttäneet, että myös Suomessa tehdään samassa hengessä Art Spiegelmanin edesmenneen Raw-lehden jalanjäljissä.

Angoulèmen festivaalin nuorten ranskan-kielisten piirtäjien suuri näyttely paljasti, että sama tyylistyminen ottaa vauhtia myös siellä, vaikka Suomessa on totuttu näkemään ranskalaisen taidesarjakuvan perinteisempää suuntausta.

Näyttelyyn osallistui piirtäjäryhmiä Ranskasta, Belgiasta ja Sveitsistä. Uudelle tyylistykselle on ominaista visuaalisesti voimakas grafiikka ja kokeileva ilmaisu. Nuoret piirtäjät ovat kotonaan visuaalisten taiteiden erilajeissa ja ammentavat varsinkin kuvataiteesta vaikutteita sarjakuviansa.

Uusia ranskalaisia sarjakuvia ehätti meillä ensimmäisenä esittelemään Suuri Kurpitsa, joka julkaisi erikoisnumeron Lapin-lehden kanssa vaihdetuista sarjoista.

"Me poikkeamme vanhoista tekijöistä,

NUORET

piirtäjät uudistavat ranskalaista sarjakuvaa

HARRI RÖMPÖTTI

koska emme edes tavoittele kaupallista menestystä, emme kaipaa kovia kansia, emmekä piirrä sankareita. Meillä on oma näkemys sarjakuvasta. Arvostamme intohimyitä ja teemme usein omaelämäkerrallisia tarinoita. Pidämme myös nuorokokeiluista",

sanoo J. C. Menu, yksi Lapinia julkaisevan L'Association-ryhmän perustajista.

Kuusi piirtäjää perusti L'Associationin vuonna 1990. Lapinia on julkaistu kolmessa vuodessa seitsemän numeroa. Lehti aloitti tuhannen kappaleen painoksilla.

"Nyt olemme päässeet pariin tuhanteen. Julkaisemme myös piirtäjien sooloalbumia, joiden painokset ovat vähän suurempia."

Menu saattaisi kuvailla yhtä hyvin kotoista Suurta Kurpitsaamme kuin omaa Lapiniaan. Paitsi että Kurpitsa on toiminut pitempään ja sen painokset ovat hieman pienempiä.

Hätkähdyttävää tilanteessa on, että Ranska on ollut perinteisesti sarjakuvan eurooppalainen suurvalta. Markkina-alueena se on yli kymmenen kertaa Suomen kokoinen. Silti nuorten omaperäiselle avantgardesarjakuvalle ei riitä yleisöä juuri enempää kuin meillä.

Myös Lapinin talous ja piirtäjien palkkiot

Menu käveli rannalla vuonna -87.

kuulostavat tutuilta: "Lehdestä emme pysty maksamaan piirtäjille mitään. Sooloalbumeista maksamme pieniä palkkiota myynnin mukaan. Piirtäjien omia kokoelmia olemme julkaisseet kolme albumiko-

koista ja kahdeksan minikirjaa."

Myös tyyllisesti Suuri Kurpitsa ja Lapin ovat sukulaissieluja. Niinpä sarjakuvaväylä lehtien välillä rynnäköi luontevalta. Suuri Kurpitsa julkaisi viime vuoden lopulla albumin, josta suuri osa oli omistettu Lapinin taiteilijoille. Tänä vuonna Lapin esittelee yhdessä numerossaan Kurpitsatuotantoa.

"Suuri Kurpitsa lähetti meille numeroitaan. Yllätyimme kun näimme, että Suomesakin tehdään kiinnostavia sarjakuvia. Tapasimme myös Angoulèmessä Petri Kemppisen, joka työskentelee samojen piirtäjien kanssa. Siitä sarjakuvien vaihto lähti käyntiin", Menu selittää.

Menun oma Suuressa Kurpitsassa julkaistu sarja kertoo hänen vierailustaan Helsingissä.

Matkan aikana hän joutuu ihmettelemään lehrensä nimen putkahtamista erilaisissa kylteissä ja kaljapullon etiketeissä. Lapin tarkoittaa ranskankielessä kaniä.

"Kävin Suomessa vuonna 1991. Kävin museoissa ja kaikkea sellaista. Silloin en arvannut, että teillä on niin paljon nielenkiintoisia sarjakuvia. Ainoa tietämäni suomalainen piirtäjä oli Pystynen, jonka albumi oli esillä Angoulèmessä ranskankielisenä pari vuotta aiemmin."

"Kaikki sarjani eivät ole omaelämäkerrallisia kuten Suomen matkakerron, vaikka suosinkin sellaisia. Suomi-tarina oli itseasiassa ensimmäinen omasta elämästäni kerrova. Omasta elämästä piirtäminen on eräänlaista terapiaa. Käytän sarjakuvaa henkilökohtaisten asioiden ilmaisemiseen."

"Teen myös fiktiivisiä sarjakuvia, joissa

suosin rankkoja aiheita, uskontoa, kuolemaa, rahaa. Yksi kokoelmani palkittiin. Siinä oli 25-sivuinen juttu Jumalan paluusta maan päälle. Kaksi ensimmäistä albumiani ammensivat punkista ja kertoivat mongoloideista."

L'Associationin ja Lapinin ohella Ranskassa toimii myös muita 90-lukulaisia kokeellisia sarjakuvalehtiä. Esimerkiksi Ego comme X -lehteä tekevät Angoulèmen sarjakuvakoulun oppilaat. Sveitsissä taideteollisuusopiskelijat julkaisevat Simon-lehteä.

Belgiassa Frigo-ryhmä julkaisee upeita albumeja, joissa sarjakuvataide ja taidegrafiikka sekoittuvat. Frigolaiset murtavat sarjakuvan rajoja ehkä kaikkein rohkeimmin ranskankielisen alueen uusista sarjakuvallisista avantgardeisteista.

Kaikkiaan Angoulèmen näyttelyssä esitettiin kymmenkunta ryhmää ja lehteä. Hämästyttävä uusien tyylien kirjo ja ilmaisuuden vapaus on puhjennut kukkaan muutamassa vuodessa. Ilmiön rautaa ei kuitenkaan välttämättä ole kovin runsainen.

Viime vuosikymmenen vaihteessa suuret ranskalaiset sarjakuvalehdet ajautuivat kriisiin. Kun niiden jatkotarinat koottiin albumeiksi liian pian lehtijulkaisun jälkeen, kukaan ei enää viitsinyt ostaa lehtiä. Monet niistä lopetettiin. Myös epäkaupallisenä ja kokeellisenä tunnettu Futuropolis joutui lopettamaan nuorten piirtäjiensä albumisarjan.

Juuri lehdet olivat aikoinaan kokeilukenttä, joilla suuret kustantamot esittelivät uusia tekijöitä. Kun ne katosivat, nousi nuorille taiteilijoille tie pysyyn. Ainoa mahdollisuus oli ryhtyä julkaisemaan töitään itse.

Kun sarjakuvilla ei kuitenkaan menesty taloudellisesti, ei tyyliäkään tarvitse sovittaa kaupallisten päämäärien mukaan. Omissa pienkustanteissa saarnoi vapaasti ryhtyä kokeilemaan ilmaisun rajoja. Marginalisointi vapautti niin erikoiseksi kuin kukin lystäsi.

Viime aikoina nuorten tekijöiden tilanne näyttää hiljaksen paranevan. Lapinin taiteilijoillekin on tippunut muutamia palkintoja, ja ne ovat saaneet suuret kustantamokin vähitellen kiinnostamaan heistä. ○

"Me poikkeamme vanhoista tekijöistä, koska emme edes tavoittele kaupallista menestystä, emme kaipaa kovia kansia, emmekä piirrä sankareita."

